

Dare to shine!

Rozhovor s Kateřinou Císařovou a Sárrou Arnstein, lektorkami semináře *Pohybová improvizace v písních*

Na úvod bych se chtěla zeptat, co pro vás znamená být v souladu se svým tělem a jak se to propisuje do vaší práce na jevišti i v semináři?

Sára: Ten seminář je hodně o návratu k okamžiku „teď a tady“. Snažíme se vycházet z toho, co se děje právě v danou chvíli, a nemít v hlavě nějaká očekávání, jak by věci měly vypadat. Je to o tom, uvědomit si, kde teď jsme a kam se chceme dostat.

Káťa: V tomhle je pro mě hrozně důležitá improvizace. I když zkouším vlastní představení a tvořím, je to pro mě moment, kdy nalézám způsoby, jak chci třeba nějakou věc inscenovat nebo jak přenést téma do performativní formy. V divadle je pro mě klíčová situace s diváky. To, že tam jsou, já jsem tam s nimi a přivádím je do prostoru, kde společně otevíráme nějaké téma. Nabízím jim varianty sdílení. Proto pro mě většinou neexistuje nějaká čtvrtá stěna.

Náš seminář vychází z představení *This Is Not a Love Song*, které jsme se Sárrou dělaly. Už je sice odderniérované, ale jeho prvních 15 minut bylo právě o pohybovo-písněvé improvizaci v prostoru. Celé to představení bylo o tom, že popové písničky, které nám kolují tělem, jsou pro naši generaci, a nejen pro ni, takový univerzální jazyk. Ten pop je jednoduchý a zároveň precizní, dokáže nás rozvířit na tancovačkách a na párty.

Byl pro vás vztah k tělu a pohybu něco, co jste si začaly hlouběji budovat až během studia na DAMU, nebo jste k tomu měly blízko už dřív?

Sára: Mně DAMU určitě hodně pomohlo. Byla jsem v ročníku Petry Tejnorové, která se na pohyb hodně zaměřovala. S Kátou jsme obě byly na katedře alternativního a loutkového divadla, takže jsme měly podobné vedení a střídaly různé disciplíny.

Káťa: To ano, ale Petra je v tomhle fakt specifická. Já jsem do tohohle propojování a zvědomování těla prokoukla až skrze spolupráci se Sárrou.

Chtěla bych taky zmínit, že předtím, než jsme dělaly tento seminář poprvé, jsem přemýšlela, co mi třeba během studia chybělo a co jsem si našla až v praxi. Představení *This Is Not a Love Song* pro mě bylo zlomové v tom, že když jsme dělaly tuhle metodu pohybovo-písněvé improvizace, nacházela jsem v sobě pocit čisté radosti být v prostoru, vzít si ho a vypustit páru. Ale zároveň to dělat koncentrovaně a vědomě. Myslím si, že tohle je pro mě hodně stěžejní, že se pak do toho prostoru vrháš s radostí, protože se chceš cítit jako ta popová hvězda, z jejíž prezenze vycházíme. V tu chvíli musí být člověk sebevědomý, vzít si ten prostor, anebo naopak být naplno součástí skupiny.

Překvapuje vás, když během semináře dojde k fázi, kdy jsou všichni uvolnění ve svém těle? Všímate si nějakého zlomového bodu?

Sára: Myslím, že dneska se to stalo. Člověk nabízí nějaké principy a improvizáčnická cvičení a dnes mám pocit, že se ty věci prostě děly samy. Nemusely jsme nic vysvětlovat, účastníci to tělesně a zodpovědně pojali. I když to jsou třeba abstraktní věci, přijde mi, že se nám podařilo se na sebe hrozně hezky napojit.

Káťa: Je hrozně těžké pojmenovat, co přesně ten moment je a kdy to začne fungovat. Je to vtípné, protože většinou ta skupina, která se toho účastní, ten moment cítí. Cítí, že se to děje a že jsme v tom všichni společně.

Rozhovor pokračuje na straně 20

Klub divných dětí, Soukromá ZUŠ Trnka, Plzeň:
Ženská! Aneb dokonalý typ chladnokrevného Angličana

Každej jsme jinej

Rozhovor s Klubem divných dětí

Jak jste dospěli k tomuhle tématu?

My většinou zpracováváme takovýhle téma ze starších období, moc nepracujeme se současností. S tím námětem – s Nellie Bly a Philliasem Foggem – přišel pan učitel. A potom jsme na tom spolupracovali. Nejdřív jsme si třeba zkoušeli, jak by jednotlivé scény fungovaly, jak by každej v tu chvíli reagoval.

Spoustu věcí jsme vymysleli až při zkoušení, třeba i to jak to šéfredaktor spí na začátku pod stolem, jsme vymysleli při zkoušení, protože si Maty lehl pod stůl, když byl unavený ze zkoušení.

Úplné základy se staví na těch dvou příbězích a potom už se to odvíjí od nás. Nás prostě moc nebaví dělat vážný věci, hrát vážně.

Děláme divadlo o vážných tématech, ale snažíme se, aby v tom byl vtip, aby to nebylo jenom se ztuhlým výrazem a smuteční. Chceme, aby to něco řeklo o tom, co se dělo, aby jsme seznámili diváky třeba s tím, že byla takováhle novinářka, která se takhle dokázala probjovat, a abysme zároveň diváky pobavili.

Máte pocit, že se to změnilo od doby, o které hrajete?

Ne, úplně ne. Právě proto o tom mluvíme.

Vypadá to, že už je vlastně všechno tak nějak v pořádku, že je to vyrovnaný. Ale když člověk řekne „nechovej se jak ženská“, tak je to braný jako urážka. Nebo se naopak říká „buď chlap“.

... a že ženy patří do kuchyně...

Tohle je složitější. Samozřejmě, žijeme v době, kde si automaticky myslíme, že žena je rovna muži. Jenomže ono to tak prostě není – když řeknete blbej vtip „řídíš jak ženská“, je to blbej vtip, ale je v něm myšlený, že ženy neumí řídit. Společnost se snaží, ale pořád to není vyřešený.

Já jsem třeba rád, že u nás děvčata hrajou mužský role.

My to podáváme, jako že je to starší problém, ale zároveň se snažíme upozornit na to, že se to děje pořád.

A máte sami nějaký recept na to, co s tím?

Já si myslím, že na to úplně recept neexistuje, neexistuje, že to prostě není takhle jednoduchý.

To tam nedávejte, ale... matriarchát.

Rovnost neexistuje, je to něco vymyšlenýho. Bylo by to krásný, kdyby to tak bylo, jenomže není. Já si třeba nedokážu představit, že bych třeba jakože zmlátil ženu, a už tam je ta nerovnost.

Mezi ženama a muži jsou prostě rozdíly, nejsou si rovní fyzicky. Nejsou stejní.

Myslím, že bychom to měli brát tak, že jsme si rovní respektem, ale jsme jiní. Ne, že by byl jeden lepší než druhý, někdo jsme lepší v tomhle a někdo v tomhle. Každěj jsme jinej.

Kateřina Prášilová

O ženách, které umějí číst v mapách

„Ženská! aneb Dokonalý typ chladného Angličana, to bude nějaká příšerná konverzačka,“ prohlásil takhle nad ránem jeden anonymní šéfredaktor. A tím perfektně předeslal téma inscenace. Chtě nechtě nám prostě stereotypy stále vládou, a to i když jsme třeba skvělími intelektuály, kteří šéfuji festivalovým plátkům.

Inscenace Klubu divných dětí je plnokrevná činohra. Obrací se do konkrétního historického období, které je spojené s bizarními „pravěkými“ zvyklostmi, jako je třeba pokyn, že při souloži má žena zavřít oči a myslet na Anglii (či jiný libovolný stát, jež bylo potřeba zalidňovat), nebo léčba vymyšlené ženské „hysterie“ drastickými metodami, zatímco muži rajzovali za dobrodružstvím.

Rozhodnutí postavit proti sobě životní příběh Nellie Bly a literární vyprávění o cestách Philease Fogg (jež Petr Váša během diskuze pojmenoval naprosto přesně jako střet mužské fikce a ženské reality) je dramaturgicky neuvěřitelně výhodné. Z tohoto setkání plyne řada třaskavých témat, třeba malichernost mocných a bohatých a jejich konflikt s médii. Mám hodně ráda, když se o neduzích dneška vypráví s humorem a nadsázkou, čehož se mi v Ženské! dostalo měrou vrchovatou, neboť je to komedie, a to místy dost absurdní. Ono to přece celé absurdní je – jen si vezměte, kolik toho musí udělat žena, aby se jí dostalo uznání, zatímco mužům stačí sedět, mít peníze a číst noviny. Na druhou stranu inscenace nešetří ani ty ženské kolektivy, které potvrzují stereotypní rozdělení rolí, do současnosti příběh vyhřezne debatou nad fenoménem estetické chirurgie (mimochodem za pomoci aluze na veleslavný román Mary Shelley, rovněž ženy s pozoruhodným osudem). Tady si myslím, že mohla inscenace jít ještě dál – je to opravdu špatně nechat si cosi upravit proto, abych se cítil* a lépe?

Že to s tou rovností není úplně slavné ani dnes inscenace sděluje také kostýmy. Ty jsou sice historizující, ale pomrkávají na nás současnými prvky a naznačují, že i v dnešní době věnujeme víc pozornosti a privilegií mužům jezdícím po výletech než investigativním novinářkám.

Kateřina Prášilová

Jak Fogg prohrál s Nellie Bly

Klub divných dětí z Plzně pod vedením Michala Stona obvykle vozí neobvyklá témata, a takové bylo i to včerejší. Představení *Ženská! Aneb dokonalý typ chladnokrevného Angličana* propojilo dobře známý příběh verneovského hrdiny Philease Fogg, který kvůli sázce objel svět za osmdesát dní, a rané feministky, novinářky Cochranové, která na sklonku 19. století šokovala nejen tím, že odmítla pouze stát u plotny, a vychovávat děti, jak bylo v té době zvykem, ale statečně vstoupila na pole novinářiny, a to žurnalistiky investigativní, jak dnes říkáme. Spojnicí mezi oběma příběhy, a trochu paradoxní soutěží s literární postavou, je cesta kolem světa. Nellie Bly, jak zněl pseudonym novinářky, se skutečně rozhodla objet svět podle Foggova vzoru. A podařilo se jí nejen překonat jeho rekord – objela svět za 72 dní, ale také se setkat s manžely Verneovými. To je ovšem jen jeden dílek mozaiky tohoto sice nepojmenovaného, ale o to intenzivnějšího boje mezi mužským a ženským světem, v němž si od konce 19. století ženy teprve vydobývaly své místo na slunci, a to nejen v žurnalistice.

A zase se tu objevuje onen sympatický prvek, seznámit diváky s méně známými skutečnostmi a postavami historie. Zatímco příběh Philease Fogg, díky knížce, filmu či seriálu zná téměř každý, o statečné novinářce, která neváhala nechat se zavřít do blázince, sbírat zkušenosti mezi mexickými vojáky zpestřující si život kouřením marihuany a dalšími nebezpečnými kousky, ví patrně jen úzký okruh lidí. K scénické verzi tohoto konglomerátu propojení dvou příběhů je ovšem třeba říci, že ústřední hrdinové v této verzi působí víceméně jako neživé figuríny, loutky či komiksově ploché postavy, zatímco veškeré děje kolem nich odehrají ostatní herci a herečky, kteří se průběžně mění v různé postavy.

I když propojení obou příběhů i tematika mužského a ženského pohledu na svět mi přišla velmi zajímavá, v samotné inscenaci jsem se chvílemi ztrácela, či jsem se nedokázala napojit na temporytmus představení, který pro mě měl značné výkyvy. A tak bohužel mnohá sdělení a důležité momenty děje občas jen klouzaly po povrchu. Ale možná jsem měla jen příliš velké očekávání.

Jana Soprová

Vytrženo z diskuse

- Představení se mi moc líbilo, ale některé vtipy mi přišly nedotažené vzhledem k bizarnosti řady jiných vtipů. Zajímavá byla dynamika mezi mužskou a ženskou částí souboru.
- V první polovině jsem měl pocit, že mi herci zbytečně sdělují něco, co sám na jevišti vidím.
- Bavilo mě, že jsem nemusel prožít celou cestu kolem světa za 80 dnů. Sledoval jsem momenty, kdy se příběhy potkávaly. Střetnutí obou osudů, jednoho reálného a jednoho fiktivního, bylo zajímavé.
- Vadilo mi opakování scény s poléváním vodou v léčebně, přišlo mi to zbytečné.
- Rušilo mě, že jedna postava měla červené conversky, nehodilo se to k dobovým kostýmům.
- Mně naopak conversky přišly super, vnímala jsem je jako něco osobního, co patří člověku, který je nosí. Zajímalo by mě, jak soubor napadlo dát tyhle dva příběhy dohromady a co herce zajímá na postavách, které hrají.
- Líbí se mi propojení fantaskního mužského dobrodružství a reálného příběhu novinářky, který je vlastně mnohem exponovanější. Ale trochu mě mrzí, že Nellie v inscenaci osvobodili chlapi.
- Tenisky mě rušily taky. Neviděla jsem v nich záměr, vypadalo to spíš, že herečka zapoměla boty.
- Štěpán Pácl: Zvolený princip míchání dvou příběhů mi přišel dobrý. Ale ptal jsem se, proč do sebe nenaráží ještě v dalších vrstvách. Jako by inscenaci scházela vnitřní motor, který popohání vyprávění. Například napětí mezi tím, že kluci vyprávějí Philease a holky Nellie, a jedna skupina třeba musí chvíli čekat a podobně. Občas také inscenace vyskočila z žánru grotesky.
- Petr Váša: Obě předlohy se srážejí už ve výchozím stylu, každá má velmi odlišný. V některých scénách jsem nevěděl, jestli se mám smát, nebo přemýšlet. Inscenaci by šlo pojmout celou jako grotesku, nebo ji postavit jako koláž žánrověk. Bylo by tak možné více podtrhnout kontrast předloh.
- Tomáš Žižka: Tématem pro mě byla žurnalistika a skanzen určité doby: dva různé sloupečky z historických novin. Na začátku jsem byl plný očekávání. Kdyby třeba ve scéně s poléváním byla skutečná voda, musely by se postavy svlékat z mokrého oblečení. Co by měly pod ním? Současné oblečení? Historické? Chyběl mi větší kontakt se současnem.
- Soubor: Červené conversky jsou záměr. Všechny ženské postavy měly kostýmy do šediva, Nellie se měla lišit.

zapsal David Slížek

Kuloáry

náhodně odposlechnuté, neautorizované, z kontextu vytržené a povážlivě zohýbané věty diváků

- Je to taková činohra, ne?
- Pozor, padá pták.
- Začátek byl dobřej - jak tam spal a neprobouzel se.
- Moje nejoblíbenější postava byl orel.
- Feministickéj blábol.
- Bylo to kratší než v tom programu, to bylo zajímavý.

Tutu Bazo, ZUŠ Turnov: Smetiště

Snažili jsme se parodizovat naši českou situaci

Rozhovor se souborem Tutu Bazo

Jak jste se dostali k alegorii naší současné společnosti?

- Delší dobu jsme řešili téma společnosti, což se objevuje už v našich předchozích inscenacích. Z dřívějšíka jsme měli nějaké nápady, které by se daly rozehrát prostřednictvím Labyrintu světa a ráje srdce.
- Chtěli jsme pracovat s něčím hlubším, ale báli jsme se, že prostředí lidského světa by nebylo tolik účinné, tudíž jsme se rozhodli pro smetiště. Člověk tam má nadhled a dá se to dále rozvíjet.
- Naším cílem nebylo někoho dehonestovat.
- Z předchozího projektu jsme si odnesli různé způsoby, jak pracovat se společenskými tématy, které jsou naší součástí.
- Snažili jsme se nějak parodizovat naši českou situaci.
- Zároveň jsme si chtěli vyzkoušet loutkařinu a tenhle recesní způsob nám přišel adekvátní, aby ten celek byl odlehčující.

Co vás přimělo si zvolit skládku?

- Zkoušeli jsme se bavit o různých zvířecích říších. Sklád-

ka nám přišla nejvíce vystihující naší situaci. Takové temné.

- Od začátku jsme věděli, že chceme pracovat se zvířecím světem. Když jsme pak vytvářeli loutky, napadlo nás rovnou, jaké typy můžou ta zvířata být. Od toho se vyvodil prostor smetiště.

Máte velice pestrý výběr použitých písní. Popsali byste mi práci na nich?

- V podstatě jsme si našli nějaký TOP rádiový písničky.
- Převážně to měly být písničky, co už nás delší dobu štvou.
- Chtěli jsme jimi poukázat na to, jak můžou být chytlavý a na sílu dělaný, proto aby se o nich mluvilo. Tohle souvisí s replikou Šelmy „Tohle se bude davům líbit.“
- Proto jsme vycházeli z těch nejvíce mainstream autorů a písničkářů, který nemáme tolik v lásce.
- Jejich písničky jsme si takhle upravili podle sebe.

Tohle je vaše první loutkářská inscenace. Máte v plánu nazkoušet další?

- (jednohlasně) Neeeeeee.
- Asi ne. Máme radši činohru. Loutkařina je děsná fuška.
- Je to hodně velká dřina, a práce s loutkou musí být přesná.
- Divadlo loutek dokáže velmi jednoduše pracovat s nějakými obrazy. Třeba davové scény se lehce udělají přes maňásky. S tímhle nám moc pomohla naše vedoucí, která byla hodně důrazná a přísná v zacházení s loutkou.

Milan Hábl

Exodus v odpadu: Myšákův Quest

Nedělní program letošní přehlídky Mladá scéna zahájil pro část diváků soubor Tutu Bazo se svou loutkovou autorskou inscenací *Smetišťe*.

Podobně jako Orwellova *Farma zvířat* tento jevištní tvar poukazuje na řadu společenských témat prostřednictvím tvorů, na které se dá běžně v tomto prostředí narazit. Turnovský soubor se vydává podobným směrem, ale pro svůj děj volí prostor smetiště s tamní faunou. Sledujeme příběh jednoho myšáka, který se zčistajasna ocitá na smetišti, a nyní je na něm, aby se v tomto neznámém prostředí zorientoval. Na svět ho vyorá místní správce – jediná lidská bytost – Bedřich Božský, jenž je v očích obyvatel skládky jakousi transcendentální entitou, jak napovídá jeho příjmení. Běda se v tomto rajonu vyzná, tudíž když se Myšák ocitne v komplikované situaci, přijde mu na pomoc, aby mu svým přízemním a pohodovým přístupem pomohl.

Myšákovo dobrodružství se skládá z několika etap, které jako by byly vytrženy z nějakého filmu. Hlavní postava se z nějakého neznámého důvodu ocitne v cizím prostředí. Narazí na místního a pochybného překupníka, kterému se rozhodne pomáhat s kšeftem, aby mohl obdarovat svou myší přítelkyni. Bohužel je parťákem zrazen, a jelikož umí hodně dobře zpívat, zneužije toho jeho nová pasačka Velká šelma, aby mohla Myšákovými fanoušky zahnat svůj hlad. S přibývajícím slávou mu vzrůstá i ego a stává se z něj hlodavčí verze Marka Ztraceného, co musí odkopnout svou lásku, poněvadž není dostatečně „in“. Když Velká šelma spořádá úplně všechny Myšákovy fanoušky, uvědomí si, že ho nepotřebuje, a rozhodne se ho zabít. Situaci zachraňuje Božský Běda, který teď již bývalého hudebníka oživí, dá mu poslední radu, načež se oživený hlavní hrdina udobřuje se svou láskou. Jakousi dějovou podobnost lze vidět zejména u filmů, jako jsou *The Greatest Showman*, *A Star Is Born* a první dva díly z filmové série *Rocky*.

Příběh je velmi jednoduchý, zcela srozumitelný, věnující se morálním otázkám a prioritám. Tempo představení je opravdu svižné, herci a herečky na sebe pohotově reagují a fungují jako jeden namazaný stroj. Autorské písně jsou chytlavé, vtipné a originální. Jejich slovní humor se nedrží

u zdi, nýbrž přicházejí s něčím opravdu promyšleným a plným kreativity. Inscenátoři se nebojí prostřednictvím nadsázky okomentovat také současnou společnost nebo část české politické scény, kterou se nezdráhají ani přímo jmenovat. Chytrě pracují s jednotlivými odkazy na populární osobnosti, různé obchodní značky nebo na jiná umělecká díla.

Jedna otázka je ale na místě. Jedním z vedlejších témat je náboženství, tedy uctívání mocného Bedřicha a jeho „vajgrálů“, které pravděpodobně mají funkci jistého artefaktu. Samozřejmě, že se jedná o nedopalky, avšak není nijak zásadně přiblíženo, co mají kromě jejich souvislosti s Bédou znamenat v očích zvířat ze skládky.

Těžko se po zhlédnutí představení věří, že soubor teprve touto inscenací přišel do kontaktu s loutkami. Jejich práce s maňásky je obdivuhodná a přirozená. Dalším loutkovým počinem quack!

Milan Hábl

Tak to u nás na smetišku chodí

Tutu Bazo ze ZUŠ Turnov přidal do programu další zajímavou barvu, či chcete-li žánr. Jejich *Smetišťe* je autorskou inscenací, v nichž jsou zkombinovány akce živých herců a hereček s převážně ponožkovými loutkami. V celkovém tvaru je pak ono smetišťe, do něhož je „vyvorán“ Bédou (jakýmsi zástupcem Boží moci) malý nezkušený myšáček, prostorem a cestou k poznání sebe samého. Z celku je patrné, že je to zároveň jakési podobenství o světě, který má sice omezený dosah, ale jsou tu obsaženy všechny aspekty života společenství a jeho nejrůznějších segmentů (pokud se někoho dotkla scéna vietnamských prodejců, z mého pohledu tady nešlo o parodii, ale spíše o snahu postihnout kompletní obraz společnosti).

Soubor původně vycházel z myšlenek Komenského Labyrintu světa a ráje srdce. Ve výsledném tvaru sice zahlédneme záblesky příběhu předlohy, ale v průběhu přípravy se nabalily i aktualizací momenty, takže celek působí velmi aktuálně. Můžeme brát příhody, které myšáka na cestě smetišťem světa potkávají, jako banality života, či dobře známá klišé. Ale v tomto příběhu, který asi mnohým připomene antropomorfizované Krysáky či Lichožrouty z dětských pohádek, ale zároveň v nich můžeme spatřovat docela přesné charakteristiky reálných typů lidí z veřejného života, ale i těch, kdo nás obklopují. Ať už je to chování bossů nejrůznějšího typu (ti jsou v inscenaci ztvárněni lidskými herci), od Istivého veksláčka lasičáka, který prodává falešné relikvie, dokáže se vmluvit do přízně leckomu a neváhá zradit a obětovat kamaráda, aby sám sebe chránil, přes línou sebevědomou kočku, která se ukáže jako schopná manipulativní manažerka, která si dovede ošéfovat nejen svou družinu, ale i zneužít kohokoli ve svůj prospěch (vrcholem je, když vytlačí na vrchol popularity myšáčka a během jeho koncertů neváhá doslova „požrát“ jeho nic netušící fanoušky).

Nejvyšší v hierarchii smetišťe je uklízeč Bédá, jediný opravdový člověk a tedy Bůh, který na první pohled nemusí pro nás nevěřící znamenat autoritu, ale pro obyvatele tohoto území je zbožňovaným, vlídným guru, který vždy dovede dobře poradit, ale jinak se do věcí obyvatel smetišťe příliš neangažuje. Příběh prostřednictvím dalších postavček rozvíjí minipříběhy, které různým způsobem ovlivňují myšáčkovo poznávání světa, ať už je

to létající bulvární novinářka, zveličující do senzačnosti nejrůznější banality, dav koček či myší, tvořící fanouškovský chór, ať už velké kočičí šelmě, či nově zrozené myšákovské pop-star. A je tu samozřejmě linka jako vystřižená ze Strakonického dudáka, kde se chudá myší květinářka nejprve stane myšákovou milou, poté je odvržena kvůli jeho pyšě při náhlém vzestupu popularity a nakonec jej symbolicky zachraňuje.

Celé představení se odehrává na pozadí patchworkové zástěny, v níž jsou otvory, kterými vykukují jednotliví obyvatelé smetišťe. Možná by stálo za úvahu toto pozadí ještě mírně pozměnit, protože přece jen narušuje celkový dojem. Oceňuju ovšem perfektní zacházení s loutkami, vzájemnou koordinaci loutek a lidí, ale i jednotlivé herecké výkony. Ústřední hrdina navíc velmi dobře zpívá, čehož si jsou tvůrci inscenace vědomi, a dávají mu možnost jeho umění prodat. K tomu dodejme, že původní písničky s živým doprovodem kytary jsou rytmické, vtipné a tedy velmi chytlavé. V přesném herectví ovšem nezaostávají ani další představitelé – ať už je to lasičák či velká kočka.

Představení je dobře energeticky i rytmicky rozjeté, a vtipné situace a hlášky z něho dělají velmi příjemnou záležitost. Důležité přitom je, že se nezapomíná na neokázalé, ale zaznamatelné zdůraznění společenských (možná až politických) témat, které negativně rezonují v naší společnosti.

Jana Soprová

Vytrženo z diskuse

- Strašně jsem si představení užil. Tematicky mě vrátilo ke *Krysákům*, které jsem jako malý miloval. Mělo typicky český humor.
- Bavila jsem se, ale uvědomovala jsem si, že to je sonda do sociální bubliny, kterou neznám a možná jí trochu pohrdám. Byla něžná a veselá.
- Líbila se mi zvolená forma, představení bylo vizuálně zajímavé, líbila se mi živá hudba.
- Oceňuju excelentní práci s loutkami.
- Líbilo se mi, že ne všechna zvířata byla loutky.
- Propojoval se humor s kritikou sociálních témat, ale některé vtipy do představení neseděly a přišlo mi, že tam nemusely být.
- V situaci minimarketu mi přišla zbytečná imitace asijského přízvuku.
- U minimarketu jsem se zarazil, ale sedělo mi to do parodické formy představení.
- Tomáš Žižka: Inscenace řeší, jak s námi pracuje bulvár a zpravodajské sítě. Jde o zpravodajství, které beztak nakonec skončí na smetišti dějin. Přišlo mi to jako studentské divadlo, recese. Zádrhel vidím ve scéně, která je situovaná jako blešák. Líbilo by se mi, kdyby víc evokovala současnou popkulturu. Zadní plán je také zbytečně výrazný a vytváří určitý nesoulad.
- Štěpán Pácl: Bavil jsem se, soubor je skvěle hudebně a herecky disponovaný. Půdorys cesty za poznáním je cenný, ale soubor tady má určitý dluh. Smeťák je příliš estetizovaný, ukazuje, že se tohoto prostředí nemusíme bát. Chybí kontrast, který by ukázal, že postavy nejsou jen vtipné. U cesty za poznáním také hrozí, že se jednotlivá prostředí rychle začnou opakovat. Pád postavy hrdiny musí být velký, aby i jeho poznání bylo potom veliké.
- Petr Váša: Bral jsem představení se vším všudy. Soubor v mých očích dělá punk podobně, jako když se umělci kdysi vymezovali proti artistní okázalosti tím, že vytvářeli jednoduché tříakordové skladby. V představení nejsou filozofické koncepty, vtipy jsou jednoduché. Pointa je v tom, že se divák baví, ale má pocit, že je to tak jednoduché, že může na jevišti být s herci. Strašně vtipná mi přijde myšlenka, že se manager popové kapely doslova živí fanoušky kapely.
- Soubor: Původní základ byl Komenského *Labyrint světa*.

zapsal David Slížek

Kuloáry

náhodně odposlechnuté, neautorizované, z kontextu vytržené a povážlivě zohýbané věty diváků

- Vůbec bych nečekala, že se s loutkami dá hrát takový divadlo.
- Jsem si ty písničky pak zpívala celý den.
- Luděk Richter by brečel, ale mě to bavilo.
- Já to neviděla, ale stejně jsem to pocítila.
- My jsme ty krysy a ne potkani...

PolaroID, Divadlo Polárka, Brno: everyBODY

V té naší „schránce“

Rozhovor se souborem PolaroID

Můžete na úvod představit váš soubor? Jak dlouho spolu fungujete a čemu se věnujete?

Náš soubor se už nějakou dobu věnuje dokumentárnímu a autorskému divadlu. Nicméně v tomhle konkrétním složení jsme poměrně čerství, fungujeme spolu asi rok. Je to taková všehochuť, někteří z nás se znají třeba i pět let, jiní jsou noví. Ale myslím, že jsme se na sebe všichni velmi rychle napojili, hlavně díky tomuhle silnému tématu, které nás sjednotilo.

Ústředním motivem vaší inscenace je tělo a jeho vnímání. Proč jste se rozhodli zpracovat právě tento námět, který je pro mladou generaci tak aktuální a citlivý?

Protože jsme všichni v takovém věku, kdy se nás to osobně dotýká. Každý z nás už slyšel ty různé „hlášky“ v dětství a zároveň si teď sami utváříme vlastní představy a názory. Je to téma, které nás všechny spojuje, a proto bylo pro nás přirozeně inspirativní a sblížující se mu věnovat. Nebylo to téma jen pro někoho, ale pro každého z nás.

Inscenace se nevyhýbá ani drsnějším momentům. Kde byl ve vašem tvůrčím procesu zlomový bod, kdy jste se rozhodli jít, jak se říká, až na krev?

Celý proces byl hodně organický. Původně jsme kroužili kolem různých témat jako gender, orientace nebo vztahy. A právě z těch debat nám přirozeně vykrystalizovalo

tělo jako ústřední bod, kterého se všechno ostatní týká. Mnohé rozhovory, které jsme vedli, vznikaly ještě dříve, než jsme věděli, že to bude přímo o těle. A pak nám došlo, že ať už mluvíme o čemkoliv, nakonec je to v té naší „schránce“. Ten zlomový bod nebyl jeden moment, ale spíš série konverzací u piva a improvizací, kde jsme hledali, jak to celé pojmout. Zjistili jsme, že v souboru máme lidi, kteří k tomu mají co říct, a tak jsme začali dělat cílené rozhovory, které se staly základem inscenace.

Zaujala mě i vaše scénografie – rámy a především ple-xisklová krychle. Jak jste k tomuto řešení dospěli?

To bylo vlastně klasické dramaťácké hledání. Vlezli jsme do skladu a hledali věci, které by s námi rezonovaly. Z rámu se nám nakonec postavila krychle, která se ukázala jako neuvěřitelně funkční. V jedné improvizaci byl nejdřív stůl, ale pak jsme začali zkoumat, co všechno může znázorňovat – klec, do které jsme zavření, zábrany, které si stavíme. Hledali jsme jednoduchý klíč, který by nebyl jen rekvizitou, ale silnou metaforou, a to se myslím povedlo. Nechtěli jsme téma rozbít spoustou věcí, ale spíš podpořit myšlenku jedním silným prvkem.

Představení působí velmi katarzně. Procházíte si touto katarzí i vy sami? A co vám dávají následné debaty s diváky?

Určitě. Ten proces tvorby byl mnohem delší než samotné zkoušení. Bylo to o sbírání dat, mluvení, přemýšlení. A čím víc to hrajeme, tím lépe se v tom sami cítíme. Mění to i náš pohled na ostatní. Uvědomila jsem si, že nejen že můžeme být oběťmi poznámek, ale i my sami můžeme nechtěně někomu ublížit. Dávám si na to teď mnohem větší pozor.

Pro mě jsou ty debaty nejsilnější. Zůstal ve mně moment, kdy se nás jedna maminka zeptala, co by měla dělat, aby její dcera neměla problémy se svým tělem. A já jsem si uvědomila, že fakt nevím. Že na některé věci prostě není snadná odpověď. Zároveň je neuvěřitelně silné, když za námi přijdou starší diváci a řeknou, že se v tom viděli, že něco podobného řešili celý život. Člověk si uvědomí, že v tom opravdu není sám.

Diviš Novák a Lucia Jacková

Moje tělo. Tvoje tělo. Co s tím?

Důležitý problém, který ve svém životě řeší přinejmenším každá žena (ale jak jsem z reakcí poznala, i muži), je TĚLO – nedokonalé, příliš hubené, tlusté, kostnaté, nesouměrné, či prostě divné, protivné a odporné. Upřímně řečeno, neznám ve svém okolí nikoho, kdo by byl se svým tělem, či jeho rozmanitými částmi, spokojen. A jak můžu do-
svědčit na vlastní kůži, tento problém neodchází s věkem, akorát získává jiné kontury. Podobá se rezignaci. Bylo o tom ostatně napsáno spousta knih, a na snaze nějak své tělo zdokonalit nebo alespoň uvést do obstojné formy, vydělalo tak hodně peněz za různé kouzelné prostředky mnoho mazaných obchodníků. Ukazuje se ovšem, že tohle nemá řešení, protože problém je především v hlavě, v našem vnímání světa a sebe sama. Před lety jsem četla knihu Eve Ensler *Good Body*, v češtině (V)hodné tělo, která se tomuto fenoménu zevrubně věnovala, zpovídala ženy z různých kultur a jejich pohled na vlastní tělo. Zapamatovala jsem si slova jedné prosté černošky, která poukazyvala na to, že nás ani nenapadne posuzovat kvalitu a krásu stromu podle tvaru, naopak obdivujeme stromy v nejrůznějších bizarních tvarech. Podobné to je (nebo by mělo být) i s lidským tělem. No jo, ale v praxi to moc nefunguje... Čím vyspělejší civilizace, tím kritičtější je k odchylkám od „dokonalého“ těla, a i když vás nikdo neuráží, přece to máte v hlavě, ničíte si život dietami či přehnaným cvičením, a trápíte se, ať už je to navenek patrné či nikoliv.

Všechny tyto popsané pocity jsem našla v představení *everyBODY* brněnského souboru Polaroid. Je to pro mě typ inscenace, kterou nelze brát s odstupem, jen si odškrtáváte, které z popsaných problémů jsou vám důvěrně známé. Příběhy a pocity, které jsou bezpochyby v mnoha případech osobní, ale i ty přiznaně převzaté (tedy čtené), jsou scénicky velmi zajímavě pojaty. V paměti bezpochyby utkví velmi funkční a vizuálně zajímavé využití prázdných rámců, jichž se performerky stávají součástí.

Začíná se ještě před zrozením, kdy se spojení miniaturního vajíčka a spermie stává zázrakem, jak z něj vyrůstá nový tvor, nové tělo. Když pak bereme to právě narozené mrně do náručí, dlouho nám připadá jako nejkrásnější a nejdokonalejší na světě. Ale brzy přijde vědomé či

podvědomé srovnávání s ostatními. Krutá konfrontace, nespokojenost se sebou, která může vrcholit traumatem a nezdravou až zhoubnou reakcí, snažíci se napravit to, co nám bylo naděleno. Dívky z Polaroidu nám mohou vesměs připadat krásné, jejich těla jsou mladá a pevná. I když se třeba neblíží ideálu fotoshopových modelek, mají své kouzlo a půvab. Ale přece každá z nich se potýká se studem. Závěrečná sekvence, kdy se postupně svlékají z dlouhých kalhot, mnohé značně váhavě, je naprosto výmluvnou tečkou za celým problémem, stejně jako vypuštění balónku (které jsem vnímala jako jistý druh symbolického osvobození).

Osobně si cením nejen toho, jak rozsáhlý a různorodý materiál k tomuto tématu se podařilo nasbírat, sestavit a interpretovat, ale i následné diskuse, v níž ti, kdo se odvážili mluvit z hledišť, odhalili své vlastní nepříjemné zážitky spojené s tělesností.

Jana Soprová

Co s tím odrazem?

Balonek...plod...seskupení buněk...zygota. Máme tep, zárodky končetin, jsme v kožním sáčku, plaveme v kapalině, sajeme, dereme se ven. Fuj. Proč? Fuj je stav mysli. Jsme venku a než stihneme otevřít oči, oči druhých už na nás upřeně hledí. Je to závist, údiv, hněv, obdiv, slzy i úsměvy všech druhů a postupně se nám v těch očích vykresluje náš odraz. Co s tím odrazem? Právě toto téma se skupina Polaroid pokouší v inscenaci *everyBODY* prozkoumat, rozebrat, poskládat, možná zkrotit.

Začínáme u samého početí. Divácké smysly zbystří, když se ozve sladká, upřímná výpověď dítěte. „Svoje tělo mám ráda, chci si ho nechat na vždycky.“ Jsou nám představeny rámy opatřené světly, které v průběhu inscenace neslouží pouze jako rámy obrazů, ale i jako prostředek pro znázornění vymezení hranic.

První vědomý střet s pocitem odcizení od svého těla zažíváme už v dětství, což je nám zprostředkováno pomocí hry s Barbie panenkami. Zde je výstižně zachycená nejen pichlavost nářeků od rodiny, která je v této životní fázi tím nejbližším společenským orgánem, ale i komplexní rozměr dětských her silně ovlivněných odezíráním sebekritiky dospěláků. Touto hrou se taky otevírá téma sexuality, experimentování s ní. Jde o dětský průzkum hrou a možná je to i metafora syntetické povahy moderního těla.

Do tématiky puberty se všemi biologickými i psychologickými změnami, které ji provází, jsme uvedeny obrazem Řehoře Samsy. To přináší dynamický zlom. Jednak mezi dětstvím a dospělostí, jednak zlom narativního stylu. Čeká nás sice ještě dynamická situace z tělocvičny, jinak však dochází ke zklidnění a více meditativní formě vizualizace autentických výpovědí lidí, performerům blízkým. Autentická syrovost inscenace se s příchodem tématu sexuality a identity občas ztrácí pod nánosem nedotažené formy. Scény jako výpověď trans muže nesou silný obsahový náboj, ale vinou nedostatečného inscenačního uchopení kolísají na hranici angažovaného instagramového postu, spíše než, že by se jednalo o plnohodnotný divadelní tvar. Namísto trojrozměrné perspektivy se divák ocitá před doslovně dvojrozměrným obrazem: obří cedule s hesly převzatými ze slovníku komunity. Dekla-

rují směr, ale neposkytují prostor k hlubšímu prožitku či reflexi.

Oproti tomu pasáž, v níž je výpověď znázorněna a interpretována ve vší syrovosti, je gymnastka bojující s bulimií. Příběh není nijak zkrášlený a popis zjizvených prstů a poškrábaného hrdla se nám zarývá pod kůži. Celý vizuál od sbírání medailí kolem krku, utápění se v akváriu odpadu, až po zahození těchto medailí do hromady obalů od sladkostí nás podněcuje k zvědavosti. Tento obraz přetrvává do další výpovědi a váže je k sobě velmi plynule.

Některé osobní zkušenosti, které zazněly neměly takovou údernou moc, kvůli přehnané opatrnosti. Zároveň to může být i otázka vyčerpané kreativity nebo nedomyšlené práce s objekty. Nápaditá byla práce s krabicí z plexiskel, která znázorňovala klec, akvárium, samotné lidské tělo, nebo i metaforu pro stárnutí, když byla ověšená sušenými květinami...Naopak roli mikrofonu je pro nás mnohem těžší si vysvětlit.

Moment po potlesku mohl být chvílí dozvuku. Prostorem ještě dozníval obraz, hlas, energie. Jenže místo ticha nebo přirozeného rozloučení přišel náhlý vstup zvenčí. Z dvou stran na jeviště vkročili lektorky, které s námi do té doby nebyly. A ten vztah, který jsme si během představení stihli vybudovat s performery, se lehce přerušil. Vše, co působilo křehce a osobně, najednou rámovala jakási nová autorita. Rozhovor s publikem by mohl být silný, kdyby v něm pokračovali přímo ti, se kterými jsme celou dobu sdíleli prostor. Kdyby se nerozlomil potleskem, který ten předěl ještě zdůraznil. Cítili jsme zvláštní rozpad atmosféry. Nešlo nutně o nedůvěru ve vlastní výpověď, ale ten okamžik na nás tak působil.

Lucia Jacková a Diviš Novák

Vytrženo z diskuse

- Na začátku zazněl kontrast prohlášení, že tělo znamená stud, a dětské promluvy „chtěla bych si své tělo nechat napořád“. Čekala jsem těch kontrastů více, ale dál se řešila pořád jen negativní self-image.
- Představení se mě silně dotklo. Občas se ale stávalo, že se něco řeklo a pak se to udělalo, přišlo mi to někdy zdvojené. Téma „tělo“ je obsáhlé, nevím, jestli jednotlivých podtémat nebylo moc a nebylo by lepší mít jich míň a jít víc do hloubky.
- Mně se naopak šíře témat líbila. Občas mi vadilo, že se některá řešila příliš dlouho. Oceňuju citlivost, se kterou byla zpracovaná.
- Moment, kdy si herečka na konci svlékla tepláky, mě rozplakal. Možná by se mi líbilo, kdyby se svlékly víc, více by se mě to dotklo.
- Děkuju za téma, které je pro mě osobní. Pojmenoval jsem si inscenaci jako jevištní esej, která byla nápaditá, místy vtipná a precizně nachoreografovaná. Občas byla až strojová a kvůli tomu jsem jí tolik nevěřil. Přišlo mi, že se někdy klouzalo trochu po povrchu.
- Díky za odvahu vyjít s tímto tématem ven.
- Nejvíc se mi líbila práce se zvukovými dokumenty. Brečela jsem skoro celé představení. Ocenila bych, kdyby před debatou po představení byla větší pauza a kdyby si každý mohl vybrat, jestli chce na debatu zůstat.
- Nadchly mě jevištní prostředky, práce se světlem a s plexisklem. Vypuštění balónku na konci mě zarazilo, měl jsem od začátku nastaveno, že balonek je dítě.
- Tomáš Žižka: Hraní ve velkém prostoru vytvářelo kontrast k osobním zpovědím. Je to zajímavý formát. Používané rámy vytvářely různé proporce vymezenosti. Jako téma nezaznělo stáří, kdy každá vráska o něčem vypovídá.
- Štěpán Pácl: Byl jsem nadšený, že téma bylo sdělováno přes objekt rámu, které pojmenovávaly mechanismus poměřování prostřednictvím výseků z obrazu, videa a podobně. Jsem strašně vděčný za to, že představení končilo diskusí s diváky, bez ní by pro mě nebylo celé. Osobní výpovědi pro mě byly tak strašně silné, že se mi těžko vracelo na jeviště. Skutečnost byla silnější než divadlo. Nejcennější mi na inscenaci přijde cesta, kterou jste při její tvorbě prošli.

- Petr Váša: Představením jsem byl nadšený. K diskusi po představení: v kamenném divadle se obvykle žádná diskuse nekoná, tady mi přišla i jako silné jevištní gesto. Moc se mi líbí, co Polaroid v posledních letech dělá. Zajímavé je, že nemají jeden must, ale vždycky znovu hledají k inscenaci správnou formu. Zajímavé by bylo, kdyby soubor dal do kontrastu s tématy, která zazněla, také výpovědi lidí, kteří s tělem nemají problém, nebo jsou vysloveně krásní. Často mají totiž se svou „dokonalostí“ taky problém. Poselství inscenace by nemělo být „vyrovnejme se se svou nedokonalostí“, ale to, že bychom se neměli povrchně soustředit na vzhled.
- Soubor: Diskuse po představení vznikla průběžně, nejdřív jsme ji neměli, ale pak nám přišlo dobré „opečovat“ diváky, kteří po představení plakali, a dožít si představení s nimi. Variantu, že je diskuse hned po představení, jsme zkusili teprve podruhé.

zapsal David Slížek

Kuloáry

náhodně odposlechnuté, neautorizované, z kontextu vytržené a povážlivě zohýbané věty diváků

- Bylo to silný.
- To bylo o těle na tělo.
- Já se znova dojal...jak teď všechno vnímám přes to, že mám vlastní dceru, tak ten starej cynik je ten tam.
- Takovej slovníček současnejch pojmů.
- Byl to plakat!

Červiven, SPgŠ a SZŠ Krnov: Následuj bizona

Ideální bizon je pro mě kolektiv

Rozhovor s e souborem Červiven

Jaký byl prvotní impuls tematizovat vaše vzpomínky na dětství a věnovat se motivům s tím spojeným?

- Nám se to na počátku trochu křížilo. Věděli jsme, že chceme hrát něco pro děti, ale netušili jsme co, nebo jak. Přirozená cesta jakou jsme se rozhodli vydat bylo přes naše dětství. Různě jsme nad tím debatovali, sdíleli svoje zážitky, z čehož se následně vynořilo několik podstatných témat pro tuto inscenaci. Stopování bizonů vychází skutečně z reálných zážitků někoho ze souboru.

Kdo z vás konkrétně v dětství stopoval bizony?

- Tento zážitek s babičkou přinesl kluk, co ztvárňuje postavu pana učitele. On se svou babičkou, ale pátrali po muflonech. To se nám zdálo trochu přízemní, proto jsme se rozhodli pro bizony.
- Jeho babička si prý někde v novinách přečetla, že se v okolí Krnova pohybují mufloni, tak je šli společně vystopovat.

Tušíte, zda se jim je povedlo najít?

- Nevíme.
- Těžko říct.

Jak si vy sami představujete takového „bizona“? Jaké má vlastnosti?

- To je velice abstraktní téma, které se průběžně v inscenaci opakuje. Těch významů je tam rozhodně mnoho, a každý si pod tím rozhodně představuje něco jiného. Třeba bizon, co se drží svého stáda, tudíž nějaká komunita.

- Samotná Matyášova cesta, že se musí osamostatnit. Jít sám ulovit bizona, jít bez babičky na hřbitov za dědou atd.
- Pro mě je ideální bizon, který najde svoje stádo a je v něm spokojený.
- Ideální bizon je pro mě spíš prostředí, kam patříme. Nemusí to být vyloženě místo, ale kolektiv, nebo nějaký safespace.
- Bizon si prostě musí projít vlastní cestou, narazit na nějaká stáda a sám musí najít takové, které mu bude vyhovovat.

Milan Hábl

I hrdinové mají strach

Dětství, jak už sdělili mnozí klasikové, není nikterak idylické. Naopak, právě v něm se nasbírání spousta traumat, které se nás pak drží celý život. Jakýsi podvědomý strach z neznámého se kříží s touhou prozkoumat svět se všemi jeho záhadami. Proto potřebuje blízkého člověka, který nám bude kamarádem, rádcem či průvodcem. A ne vždycky se to podaří.

Hrdinovi inscenace *Následuj bizona* Matyášovi se to ovšem zpočátku daří. Má stejně starou kamarádku Elišku, s kterou si rozumí a podniká s ní různá dobrodružství, a taky babičku, která rozhodně není onou dobrotivou starěnkou ze starých časů, ale moderní ženou, která vnukovi nenásilně předává nejruznější informace a zkušenosti, učí ho sympatickým rituálům, které zpřijemňují život (když se ráno nechce vstávat) a vládne blahodárnou fantazií a schopností ponořit se společně s ním do jiných světů, a zároveň ho uvést do svého světa (návštěvy u dědy na hřbitově). Vzápětí ale přijdou chvíle, kdy se Matyáš musí vyrovnat se ztrátami, i když našťastí nejsou definitivní a tragické. A tehdy na něj začnou stále důrazněji dorážet jeho strachy...

Soubor Červiven z Krnova je sympaticky sehraný kolektiv, a téma, které letos přinesli, je aktuální vlastně pro všechny věkové kategorie. Protože každý z nás má za sebou dětství, v němž mnohdy pociťoval iracionální strachy a samozřejmě také nejruznější ztráty a smutky. A pokud jste měli, tak jako je to v této inscenaci, hodné, ale zaneprázdněné rodiče, skvělou babičku a chápavého učitele, tak těch traumat bylo bezpochyby o něco méně než u dětí, které si takové vstřícné přijetí od dospělých ani neumí představit. To ovšem neznamená, že by nepociťovaly nejistotu, strach či úzkost, které bezpochyby patří k životu stejně jako hravost a radost.

Představení začíná tím, že na prázdné scéně vidíme školní baňužky a aktovky, zatímco protagonisté se zvolna zvedají z hlediště a kladou divákům otázky jako: Zradil tě někdy kamarád? Jaká by měla být babička? A tak nám nabízejí klíče od dveří do příběhu, kterého se pak staneme svědky. Herci a herečky se proměňují v děti, ale některé také ve starší členy rodiny. Všechno to plyne přirozeně, a pomalé rozvíjení příběhu nám dává možnost vplout do

vzpomínek na vlastní dětství a rozpomenout se na vlastní strachy a obavy. V centru scény je stůl, který se různým otočením stává rozmanitými scénickými prvky, ať je to školní tabule, Matyášův pelíšek pod stolem, ale také lesní pěšina či potok. Matyášovy pocity rámuje školní prostředí, kdy si děti po škole hrají oblíbenou hru Cukr, káva, limonáda..., a v drobných etudách načrtávají portréty jednotlivců. My jako diváci můžeme sledovat příběh dvojíma očima – jednak vidíme celek jako objektivní situaci, ale zároveň je nám dáno prožít a procítit jej prostřednictvím samotného Matyáše. Je důležité, že se s ním setkáváme ve chvíli, kdy dochází k důležitým událostem v jeho sedmi-osmiletém životě. Z prvního dobrodružného výletu za bájným bizonem, návštěvy dědečka na hřbitově a povídání doku-pohádky, která je ilustrována specifickým stínovým divadlem před usnutím, se jeho život náhle změní - kamarádka se stěhuje, což Maty považuje za zradu, a babička je v nemocnici. Souběh takových událostí je tedy pro něj bezmála tragický, byť se nakonec ukáže, že situace má alespoň dílčí zdárné řešení. To vše může působit lehce schematicky, ale souborem je to provedeno s pochopením pro dětskou duši, hravě, bez pitvoření a sentimentu. Chvillemi sice hrozí, že se situace promění v karikaturu, ale v poslední chvíli se jí performativně vyhnou. Živá hudba a zpěv v pravou chvíli odlehčí atmosféru a uhladí pomačkané záhyby dětské duše.

Jana Soprová

Bizon v místnosti

Soubor Červiven nám představil autorský tvar postavený na „vzpomínkách členů souboru na dětství, babičky a strachy“, jak si můžeme přečíst v programu. Štěpán Janeček, představitel hlavního hrdiny Matyho, je spolu s Petrou Severinovou uveden jako režisér. Jsme svědky příběhu z lavic základní školy, ve kterém se hlavní hrdina vyrovnává s tématy ztráty svých bližních, strachu z této ztráty a nastiňuje cosi jako iniciační cestu hrdiny, ve které se s těmito strachy utká. Atmosféra představení se však nesnaží být tíživá, spíše připomíná poetiku foglarovek, „správnáckých“ příběhů o dobrodružství, kde přátelství a milující rodinné zázemí je hlavními hodnotami, kterých se, přinejmenším hlavní postavě dostává. Důležitá postava pro Matyho je jeho babička. Působí jako jakýsi archetyp moudré indiánky, která Matymu převypráví příběh o lovcích a bizonovi, aby ho později tento příběh provázal na jeho vlastní cestě. Postava babičky nám může evokovat Školu malého stromu a aktovka Matyho zase film *Lví král*. Obojí jsou příběhy, které v sobě nesou podobné téma jako tato inscenace – dospívání, iniciace a vyrovnávání se se ztrátou blízkého předka – mentora.

Herci začínají v publiku tím, že se nás ptají na různé otázky: máš rád svého učitele? Zradil tě někdy kamarád? Máš rád matiku? Tyto otázky předznamenávají dějové události. Když na jevišti vzniká konflikt mezi Matym a Eliškou, jeho kamarádkou (či snad první láskou?), připomíná se mi otázka, kterou jsem na začátku od jedné z protagonistek dostal: Zradil tě někdy někdo? V tu chvíli začínám tušit, k čemu asi mezi Matym a Eliškou dojde, a vím, že se nevyhnutelně schyluje k rozkolu.

Jak jsme se dozvěděli na diskusi, inscenace *Následuj bizona* je určena především školním dětem. Znat tento kontext před začátkem představení, pravděpodobně by to ovlivnilo mé divácké vnímání. Mou pozornost totiž stále přitahovalo jedno téma: nesoulad mezi věkem protagonistů a postav. Herci hrají postavy „o něco starší, i když ne zase o tolik“. Tento jemný nesoulad věku se pro mě stal jakýmsi „slonem (či bizonem) v místnosti.“

V některých momentech to působí úsměvně a zábavně – například při učení matematiky Hejného metodou nebo když se děti ve škole hašteří. Tady cítím, že se herci

společně s diváky poušívají nad stylem humoru a naivitou, která patří do lavic základní školy. Zejména v emočně vypjatých scénách jsem však tento nadhled a odstup nezažíval. Působí to trochu, jako by s jistým tajným sentimentem herci nosili své *dětské šaty*, které už jim jsou sice evidentně malé, ale ještě se s nimi nerozloučili.

Dokážu si představit, že z pohledu dětského diváka může být velmi funkční fakt, že „starší kluci a holky si hrajou na nás“. Je to zajímavá zpráva o tom, jak je divácké vnímání divadelní performance založené na pozici, ve které se nachází divák. Přistoupíme-li na to, že dobré umění pro děti se pozná tak, že funguje bez ohledu na to, zda ho sleduje dítě, či dospělý, mohlo by být zajímavou otázkou pro soubor, zda mu dává smysl se nějak s otázkou rozdílného věku herců a postav popasovat.

Jan Mrázek

Vytrženo z diskuse

- Zaujala mě práce s pauzou.
- Líbila se mi dynamika představení a už zmíněná práce s pauzou.
- Scény nebyly na jedno brdo, měnily se, byla tam stínohra.
- Líbila se mi práce se stolem a se zvuky, které budovaly atmosféru.
- Herec, který ztvárňoval jedno z dětí, měl holčičí batoh. Byl to záměr?
- Není lehké hrát děti, ocenil jsem, že se herci nepitvořili.
- Inscenace byla podle mě určena všem, každý míváme pocit strachu ze ztráty.
- Chyběl mi klíč, který by spojoval věci a rekvizity.
- Když se objevila první „příšera“, spletla jsem si ji s klíštětem.
- Petr Váša: Příběh se odehrává v realitě, v imaginární realitě a pak ještě v třetím druhu reality, kde herci hrají děti. Ukázali, že vážné téma, iniciační příběh, se dá zpracovat z nečekaného konce, přes dětství, ale s nadsázkou. Kouzelně a svižně dokázali nabídnout prostor k uvažování například o náboženství. Chlapec je fascinován iniciačním příběhem o lovu bizona a neuvědomuje si, že sám iniciačním příběhem prochází a musí se vyrovnat se samotou.
- Štěpán Pácl: Ze souboru jde nádherná energie a skvěle hraje. Oceňuju skvěle zvolené téma. Ale ve způsobu vyprávění mi scházela jedna věc. Hlavní hrdina to měl příliš jednoduché a musel jen málo bojovat. Tři linie, bizon, babička a Eliška, se mi nespojovaly dohromady. A jako divák jsem neprošel momentem, kdy bych musel s postavami nějakou situaci skutečně řešit. Ukazuje se výsledek, ale ne rozhodování v rámci vnitřního procesu.
- Tomáš Žižka: Představení mělo insitní charakter. Přemýšlel jsem nad tím, jakým jazykem k nám promlouvá. Zarazilo mě, že pracovali s polyfunkčním stolem, ale třeba na tabuli nebylo nic vidět – proč nebyla černá? A co je ubrus? Je to ubrus, nebo prostěradlo? Na scéně jsou konkrétní tašky, pak vidíme loutky ve stínohře, bizoní stopy, které neexistují... A pak se zjeví klíště z reklamy. Občas bylo představení tak bizarní, že mě intelektuálně až příliš zaměstnávalo a nemohl jsem se jednoduše napojit.
- Soubor: Představení bylo vytvořeno pro děti na prvním stupni, přibližně pro druhou nebo třetí třídu, ale viděli ho i prvňáci nebo pátáci.

Kuloáry

náhodně odposlechnuté, neautorizované, z kontextu vytržené a povážlivě zohýbané věty diváků

- Bylo to něžný.
- SPGŠ I love it.
- Jsem ráda, že babička neumřela.
- Já chci taky do ráje.
- Oni ty věci od Severinové mají takovou specifickou poetiku...
- Od teď si všude beru baterku.

Sdílený pot

Seminář Pohybová improvizace v písních

Poklepávání nohou do rytmu, bubnování prsty o stůl či o zábradlí, o které se opírám, jemné pokyvování hlavou, pod dechem téměř nepatrné broukání, na uších sluchátka izolující ten hudební mikrokosmos, který pokud jsou sluchátka dostatečně kvalitní, je nepřístupný váženým spolecestujícím nebo kolemjdoucím. Však už opouštím hustě zalidněné prostory, odbočuji do soukromější uličky a zrovna mi začíná hrát ta moje písnička. Znáš ji skoro tak dobře jako své boty. Co své boty, znám ji lépe než své jméno!

Odvážím se z nepatrného broukání do tlumeného zpěvu, sem tam nějaké to lusknutí, poskok, výraznější pohození hlavou a...co kdybych vypustila tu bestii, nechala se řvát text, jak hrdlo ráčí, povolila tělu velikánská gesta, ruce, nohy, hlava, boky ať se kroutí do všech stran, ať už podle choreografie či mimo ni.

Vypustím tu bestii, nechám, ať se ze mě dere všechno to, co se celé dny dusilo mezi lidmi, v kancelářích, tramvajích, výtazích. Co se dusilo v šepotech, povinnostech a odklepávání termínů. Teď a tady...tohle je moje pódium, moje ulice, moje minuty slávy, a já se této příležitosti chopím se vším všudy.

Nezajímá mě, kdo se kouká. Oči kolemjdoucích kloužou, někteří se pousmějí, jiní nechápou, opovrhují, ale tohle není jejich moment, tohle je ta moje písnička! Každý beat, každý slovo znám jako vlastní tep. V nohách rytmus, co žene tělo vpřed jako šílený vlak bez brzd. A možná...jen možná se někdo přidá. Někdo na druhé straně ulice zvedne hlavu, kývne do taktu, usměje se. A je nás víc. Už to není jen o mně. Je to o té hudbě, co nás propojuje, co v nás otvírá tajné komory, kde jsme pořád ještě děti. Svobodné, uřvané, tančící děti.

A i když píseň skončí, tohle ve mně zůstane. Ozvěna rytmu v nohách, úsměv, který nevyprchá. Možná zpomalím krok. Možná se vrátím do světa ticha a tlumených gest. Ale už nikdy ne tak docela.

Co kdyby... co kdyby se banda podobných odhodlanců k poblouznění, zájemců o adopci podoby Satyra, sešla v jedné místnosti mezi devátou a dvanáctou hodinou?

Možná trochu přeháním, je pravda, že na ranní seminář pod vedením Kateřiny Císařové a Sary Arnsteinové všichni dorazili dosti civilizovaným stylem. Však člověk je mnohdykrát až překvapený, jakou družnou moc má sdílený pot.

Jedním z hlavních úkolů předešlého dne bylo vytvořit si vlastní „videoklip“, krátkou pohybovou sekvenci na vybranou píseň, natočenou v jednom záběru, bez stříhu, s nepřetržitým pohybem. Při sdílení vzniklých výtvorů byl patrný nejen individuální vkus, snaha o zachování plynulosti a nápaditosti pohybu až do konce písně, ale i snaha zakomponování nekonvenčních objektů, které okolí budovy DDM nabízelo.

Tancovali jsme spolu, zpívali, propojovali hlas a tělo. Věnovali se cvičením, která pomáhala zbourat zábrany, zahřát se, rozvibrovat...a pak už to jelo. Hudba jako hnací motor, jako bezpečný rám, ve kterém si každý mohl zkusit být tak trochu popová hvězda.

A jako vrchol jsme si představili vystoupení v plné O2 areně. S rukama ve vzduchu, pod světly reflektorů, být jen v představách, jsme zkoušeli, jaké to je stát na pódiu a opravdu se chopit prostoru. Jaké je ho vlastnit. A v tom nebylo nic směšného. Naopak, byla v tom velká dávka odvahy, radosti a vnitřní koncentrace. Nebojíme se experimentovat a být vidět i slyšet. Hudba nás spojuje, ať už jde o Billie Eilish či hra na kořen za doprovodu Petra Váši.

Lucia Jacková

Přijde Polák a Čech do divadla a... aneb Młody Gustaw na expedici - den třetí

Młody Gustaw – definice podle slovníku polského jazyka PWN: Spoluzakladatel krakovského mladého souboru Stan Krytyczny, skromný poláček a příležitostný účastník festivalových rap battles. V nejnovějším vydání cestuje bez své kompanie 354 km na osamělou, mystickou misi, aby spojil dva zarputilé divadelní národy.

Bardzo bym chciała bronić mojego narodowego dziedzictwa, ale musze wam przyznać, że Czeska młoda scena powaliła polską na kolana.

Mój przyjazd tu postawił mnie w zupełnie nowej perspektywie. Zmusił mnie do skupienia się na odczuwaniu przedstawień, a nie próby rozumienia ich. Tym, że potrafiacie sprawić mi ogromną frajdę samą swoją energią na scenie, wprawić w podziw oryginalnością podejmowanych tematów i wywołać tak duży odzew widowni, zyskaliście mój podziw. A największym z sukcesów jest to, że robicie to z własnej inicjatywy, macie coś do powiedzenia i bierzecie sprawy w swoje ręce.

Nie zliczę ile razy wracałam z festiwalu z poczuciem, że straciłam wiarę w to, że teatr młodzieżowy da się jeszcze odratować. Zastanawiałam się długo co blokuje tych ludzi przed wyjściem z oklepanych rozwiązań i braku autentyczności. Bo nikt mnie nie przekona, že młodzi ludzie, kiedy da się im medium i wolną rękę będą chcieli robić spektakle o lekturach školnych albo powstaniu warszawskim. Okazuje się, že po prostu miałam to szczęście, že trafiłam na lidi, którzy razem ze mną tworzą przestrzeń, w której mogą swobodnie tworzyć, podejmować tematy, które są dla mnie ważne i nie bać się eksperymentować. A nie každý je ma.

Bo problem nie tkwi w infantylności młodych twórcůw, czy braku doświadczenia, a zamkniętych głowach reżyserůw, którzy nie chcą słušać swoich podopiecznych i kierują się wyłącznie swoimi ambicjami.

A w tym wszystkim chodzi przecież, przede wszystkim, o zabawę, bycie razem, wspólne tworzenie i doświadczenie. W tym Młoda Scena zdecydowanie wygrywa.

PS.: Drogie Teatralne dinozaury, wyciągnijcie kija z dupy. Prowadźcie młodych i inspirujcie ich. Nie ograniczajcie ich swoją zatwardziałością. Bo mieliście już swój czas na scenie, dajcie teraz IM robić to co czują. Bo na koniec dnia, to przecież tylko teatr.

Velmi rád bych hájila své národní dědictví, ale musím vám přiznat, že česká Mladá scéna srazila tu polskou na kolena.

Můj příjezd sem mě postavil do zcela nové perspektivy. Přinutil mě soustředit se spíše na procítění představení než na snahu je pochopit. To, že mě dokážete na jevišti tak bavit svou čistou energií, ohromit originalitou témat, kterých se ujímáte, a vyvolat tak velký ohlas publika, si vysloužilo můj obdiv. A největším ze všech úspěchů je, že to děláte z vlastní iniciativy, máte co říct a berete věci do vlastních rukou.

Ani nevíte, kolikrát jsem se z festivalu vracela s pocitem, že jsem ztratila víru, že divadlo pro mládež lze ještě zachránit. Dlouho jsem přemýšlela, co těm lidem brání vyjít ven z klišé a absence autenticity. Protože mě nikdo nepřesvědčí, že mladí lidé, když dostanou prostředky divadla a volnou ruku, budou chtít dělat hry o školních hodinách nebo o Varšavském povstání. Ukazuje se, že mám prostě štěstí na lidi, kteří spolu se mnou vytvářejí prostor, v němž mohou svobodně tvořit, zabývat se tématy, která jsou pro mě důležitá, a nebát se experimentovat. A to nemá každý.

Problémem totiž není ani tak infantilita mladých umělců nebo nedostatek jejich zkušeností, ale uzavřená mysl režisérů, kteří odmítají naslouchat svým svěřencům a řídí se pouze vlastními ambicemi.

Jde přece o to, abychom se bavili, byli spolu, tvořili a prožívali společně. V tom Mladá scéna rozhodně vítězí.

PS.: Milí divadelní dinosaury, vytáhněte hlavu z p.dele. Veďte mladé a inspirujte je. Neomezujte je svou zatvřelostí. Protože jste si svůj čas na jevišti užili, nechte teď dělat JE to, co cítí. Protože konec konců, je to přece jen divadlo.

Ewa Gustab

Pokračování ze strany 1

Ale je těžké a ošemetné to pojmenovat nebo to nějak „zmetodizovat“, když je to tak intuitivní.

Je ale zajímavé, že i když se otevřou, nepřestává to být pracovní. Všichni si jsme vědomí, že se tu dějí intimní věci, ale zároveň s nimi pracujeme. Není to terapie, ale učíme se tvořit skrze sebe.

Včera večer tu byla hra na kořen a dnes dopoledne jsme si na semináři zatancovali na Billie Eilish. Je fascinující, že dvě takhle kontrastní věci dokážou lidi postavit na nohy a dát do pohybu. V čem si myslíte, že je ta síla?

Káťa: Já si myslím, že hudba je mnohem univerzálnější jazyk než třeba divadlo. Byla jsem teď na několika velkých koncertech a na tom posledním jsme se bavili s kamarádem, že i když je kolem tebe třeba volič SPD, tak když hrajou Kool & the Gang, všichni společně tancují a úplně nás to pohltí. Každý minimálně začne kývat hlavou. Hudba tě dokáže instantně vtáhnout a dát ti emoci. Hudba je jako kabát, do kterého se můžeš schovat. Můžeš s těmi intimními věcmi jít ven, protože tě hudba chrání. Nemusíš o tom mluvit, ale prožíváš to.

Sára: A pak je tam samozřejmě velký faktor toho, jak hudba pracuje s mozkiem, co se děje se synapsemi. Není to intelektuální nebo racionální, ale dochází k něčemu spontánnímu a podvědomému, co je ale naprosto reálné. A protože pop zná hodně lidí, dokážou se na sebe skrze něj napojit a ta hudba sama hýbe tělem, člověk to nemusí uměle vyrábět.

A to si myslím, že je na našem semináři důležité. Ačkoliv se zabýváme popovými hvězdami, které jsou nedostupné, snažíme se to přinést na zem a používat je jako nástroj. Je to spíš berlička k tomu, abychom mohli objevit, co je v nás.

Káťa: Je to takové „dare to shine“ – troufni si zazářit. I když máš pocit, že se neumíš hýbat nebo zpívat.

Sára: Přesně, jedna účastnice první den říkala, že se moc nehýbe a nevěří si v tom, a teď se do všeho vrhá po hlavě a hrozně ji to baví. To je pro mě moment, kdy jsem opravdu ráda, že se něco takového může stát.

Lucia Jacková

POZOR! Slam jamm open mic dnes po diskusi v zahradě!

Dneska vládne svatej Jan svatojánskejch rejdu pán rozpoutá se svatej jamm a až bude rozpoután řekni na něm i svůj slam open mic, rýmů strike Pod kořenem Žižkův beat pomůže tvým rýmům žít Vezmi tužku, překvap Žižku báseň pášu, překvap Vášu Z listu nebo z paměti báseň puš ze zajetí tak se nestyď, nejseš moc přijď umění na pomoc je poslední noc Svatojánská noc

Horoskop pro 23. června 2025

Znamení myši

Dnes vám hrozí zvýšené riziko vyorání, ale nebuďte namyšlení. Nezapomeňte, že kočky jsou krysy. Nečeká vás velká láska, ale možná jen taková menší lasička. Přepadnou vás smyšlené pocity.

Znamení bizona

Jste na lovu, ale moc si v tom nelovte, vaše love story se chýlí ke konci. Celý den se budete cítit imaginárně. Když potká zon zona, mají z toho bizona. Higgsova bizona.

Kdo páchá Mladou na Malý?

Kateřina Prášilová, Milan Hábl, Diviš Novák, Lucia Jacková, Ewa Gustab, Jan Mrázek, Jasanka Kajmanová, Jana Soprová, David Slížek a další.